

Treballar per la justícia global en un món global

Aquest document és fruit del procés endegat per Lafede.cat – Organitzacions per a la Justícia Global el 2014, amb la fusió de les federacions de Pau, Drets Humans i Desenvolupament. Un cop enllestida la tasca de definir la [Missió, Visió i Valors de Lafede.cat](#), és oportú definir què s'entén per treballar a favor de la Justícia Global. La proposta neix com una guia d'orientació, sense voluntat d'establir obligacions ni criteris quantificables. No es tracta d'un nou codi ètic, sinó d'un document que serveixi de base per al diàleg i el treball conjunt.

CONTEXT ACTUAL

El sistema de relacions de poder ha elevat la ideologia neoliberal a la categoria de veritat absoluta des del final de la guerra freda i la geopolítica de blocs, ha erigit el mercat com a principal definidor de les relacions socials i ha legitimat la jerarquització de la societat basada en el poder del diner. Aquesta tendència considera la competitivitat i l'individualisme com a valors suprems, quan sabem que el que ens ha permès avançar personalment i col·lectivament ha estat el treball en comú i el suport mutu.

La universalització de la doctrina neoliberal arreu del planeta ha aprofundit les injustícies, globalment interrelacionades, fent que no parin de créixer les desigualtats entre aquells col·lectius més empobrits i els més enriquits. Aquest paradigma fonamenta les relacions en els següents principis:

- La competitivitat entre les persones, els pobles i les nacions.
- La productivitat econòmica com a única mesura de valor de l'ésser humà.
- L'individualisme com a valor de progrés i de desenvolupament personal.
- El consumisme, que encoratja l'adquisició incessable de béns i serveis, que ignora l'impacte sobre el nostre entorn i les persones, i esdevé un condicionant més important que l'exercici dels drets personals i col·lectius.
- El creixement econòmic com l'única mesura de valoració de les societats, oblidant aspectes tan essencials com la cerca de l'equilibri del nostre ecosistema, l'amor, la tendresa, la contemplació de la natura o la capacitat d'integració de qualsevol persona en la vida col·lectiva.
- La jerarquització de les relacions socials (el capital per damunt del treball, l'home enfront la dona, els pares davant els fills, l'enriquit en relació amb l'empobrit, unes cultures sobre les altres, etc).
- La mercantilització dels béns comuns i d'altres aspectes de la vida quotidiana.

L'actual fase d'aquest procés ha provocat una successió de diverses crisis simultànies; de valors, econòmica, social, política i ambiental, que estableixen un marc de confusió i superposen els seus efectes i conseqüències. El mateix podem dir respecte les seves causes, que han esdevingut una teranyina difícil d'aclarir.

D'ON VENIM

Els moviments socials sorgits als països occidentals durant les dècades del desenvolupisme (*developmentalism*) i dels corrents d'emancipació (especialment entre 1960 a 1980), van fer possible materialitzar algunes demandes importants, com exigir als governs la destinació del 0,7% de la riquesa nacional a l'ajut al desenvolupament dels pobles, universalitzar el sufragi universal o l'exercici dels drets humans, posar sobre la taula la degradació del planeta a causa de la voracitat del lucre, etc. Aquests són, en bona part, el germen dels nous moviments socials.

Més tard, les organitzacions de la societat civil van reclamar un lloc per fer sentir la seva veu en nombroses cimeres internacionals (entre 1980 i 1990). Com a resultat, algunes causes van guanyar pes en l'agenda política. Algunes victòries van ser, per exemple, l'Agenda 21 aprovada a Rio el 1992, que posà la problemàtica mediambiental a les agendes internacionals, la campanya internacional per a la prohibició de les mines antipersones, que es va signar a Ottawa el 1997, les conclusions de la Cimera de Beijing sobre la Dona el 1995 i els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni de l'any 2000, entre d'altres.

Des de les darreries del segle XX, els nous moviments socials -encarnats sobretot en el pacifisme, el feminisme i l'ecologisme-, han anat interconnectant cada cop més les seves causes. Aquests han pres consciència que les seves lluites comparteixen l'objectiu comú d'oposar-se a la lògica neoliberal de desenvolupament del capitalisme, en el seu caràcter patriarcal, militarista i violent amb les persones i la natura. D'aquí neix la necessitat de reforçar-se mútuament i de retroalimentar-se.

Així, la lluita pels drets humans, per la igualtat de drets de les dones, el pacifisme o el moviment ecologista -per posar alguns exemples-, són moviments que han anat confluint en algunes demandes comunes sota el principi de *pensar globalment i actuar localment*, present en les reivindicacions dels moviments antiglobalització.

Potser un dels primers esclats palpables d'aquesta interconnexió van ser les protestes de l'any 1999, a Seattle, impeding la cimera de l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Però n'hi va haver d'altres anteriors i posteriors: des de l'aixecament de les comunitats zapatistes el gener de 1994, a les protestes socials davant reunions internacionals a Washington, Praga, Seül, Quebec, Gènova o Barcelona. Des de les multitudinàries trobades del Fòrum Social Mundial a Porto Alegre i a altres ciutats del món, a partir del 2001, fins els moviments Occupy, el 15-M a l'Estat espanyol o els moviments englobats en l'anomenada primavera àrab. Així, a mesura que el moviment ha incorporat més elements de proposta a la protesta ha anat canviant la seva denominació fins a arribar a esdevenir un moviment per a la justícia global.

El moviment per a la justícia global beu de tots els moviments socials i de la convicció que la globalització avui hegemònica -*la concentració global del poder econòmic i la dictadura dels mercats*-, ha dut la humanitat a una època de desigualtats abismals i d'indignitat col·lectiva.

El paradigma de la justícia global esdevé una oportunitat i un repte per denunciar les injustícies d'un món complex i global, i per actuar en la seva transformació. Conscients que les respostes són polièdriques, volem treballar des de la diversitat, sumant les mirades d'àmbits i sectors diferents, i teixint una xarxa de xarxes. Per això, incorporem la crítica i l'autocrítica que ens ajuden a fer-nos preguntes i revisar-nos, així com la flexibilitat i la creativitat per tal d'innovar i posar en marxa noves experiències.

QUÈ ÉS LA JUSTÍCIA GLOBAL?

Des de Lafede.cat s'ha fet l'esforç per definir el concepte de Justícia Global. Aquesta definició es construeix sabent que existeix un objectiu comú, tot i l'heterogeneïtat i diversitat existent entre i dins els moviments socials alternatius, les organitzacions que busquen la transformació social, així com els grups i xarxes que es mouen en la mateixa direcció. La proposta és la següent:

La justícia global té com a objectiu la transformació de les relacions de poder que generen desigualtats arreu, mitjançant – entre d'altres - la redistribució dels béns i l'educació per una ciutadania global.

COM TREBALLEM PER LA JUSTÍCIA GLOBAL DES DE LES ENTITATS FEDERADES

Fa temps que les entitats de Lafede.cat hem ampliat la mirada del nostre treball i som conscients que cal anar a l'arrel dels problemes globals i aconseguir actuar sobre les seves causes per avançar cap a majors cotes de justícia social, d'igualtat d'oportunitats, d'equitat, de sostenibilitat ambiental, d'exercici de drets o de resolució dialogada dels conflictes, entre d'altres.

Això també suposa una suma d'aportacions molt diverses que multipliquen el resultat de la nostra acció. Dit d'una altra manera, la causa pacifista –per exemple– no pot avançar sense tenir en compte les causes per a la sostenibilitat ambiental, la lluita pels drets humans o el treball per un model de desenvolupament humà just.

Des d'aquesta perspectiva, proposem un **decàleg de criteris**, per tal que tant l'actuació de les nostres organitzacions com la col·lectiva s'orientin a treballar per a la Justícia Global:

1. La nostra utopia: garantir una vida digna a totes les persones i la seva emancipació, treballant per l'assoliment d'una governança que aprofundeixi la democràcia per a tota la ciutadania.

L'altre món per construir és el que enllaça i articula la gran diversitat de corrents socials i polítics que treballen per la transformació del sistema. Només es podrà aconseguir mitjançant noves formes de participació que garanteixin l'exercici d'una *ciutadania global* i superin la democràcia representativa a partir d'alternatives i d'experiències concretes reeixides. Per a construir formes de governança radicalment democràtiques, un dels reptes és la connexió amb els diferents nivells d'organització social (locals, regionals, globals...).

2. Entenem els drets humans i la seva protecció com una aposta per la transformació de les relacions de poder.

Enfoquem la nostra acció (dins cada organització i dins la federació) en la defensa dels drets individuals i col·lectius, amb una clara orientació al benestar de les persones i dels pobles amb què treballem, garantint la no discriminació. Apostem perquè els Drets Humans siguin una eina de transformació de les relacions de poder existents, ampliant la seva agenda global, per exemple, amb el dret a la pau o a una justícia universal, entre d'altres.

3. Les organitzacions federades volem acompanyar i donar suport a processos de reivindicació de drets.

Orientem la nostra tasca vers la incidència, denúncia, proposta i educació. L'anàlisi de titulars de drets, obligacions i responsabilitats situa de manera clara els actors sobre els que volem incidir, les situacions que volem denunciar i també el treball a fer en l'educació, per tal de conèixer les vulneracions de drets i fer-hi front amb els nostres aliats.

4. Entenem que treballar per les persones implica que hem de fer-ho també pel seu entorn natural.

La convivència i respecte de la totalitat del sistema viu del nostre entorn, els béns comuns universals i, en definitiva, el nostre planeta, han de ser també elements fonamentals en els processos de transformació que duem a terme. Tenim una responsabilitat amb ells i amb les generacions futures que habitaran els mateixos espais que nosaltres.

5. Defensem la noviolència, el diàleg i la construcció de la pau com a estratègies per afrontar els conflictes que sorgeixen en els processos de transformació social.

Treballem cercant la coherència entre mitjans i fins. No acceptem la violència en cap cas, en la mesura que entenem que és una vulneració de drets. Entenem que l'ús de la violència és incoherent amb el discurs i el treball de construcció d'unes societats justes i en pau. La superació de les violències en les seves diferents vessants és una expressió de la transformació social.

6. Sabem que els processos de transformació a endegar han de fonamentar-se en noves formes de relacions entre gèneres i en l'ètica de la cura.

Des d'una mirada feminista, la superació del patriarcat és part consubstancial de les nostres accions. Volem impulsar noves construccions i formes de relacions econòmiques, polítiques, socials, culturals, personals i íntimes, que vagin encaminades a superar els sistemes que situen a persones i col·lectius en una posició d'inferioritat i subordinació en les diverses esferes de la vida. Reivindiquem marcs ètics que exploren les

maneres d'estar en el món i amb les altres persones des del seu reconeixement i estima. Tenir-nos cura, cuidar-nos, suposa comprometre'ns i acompanyar-nos en els nostres itineraris vitals.

7. Respectem i promovem el desenvolupament sobirà i l'apoderament de totes els pobles, comunitats, col·lectius i persones.

Ens plantejem les relacions amb altri (les nostres sòcies, aliats, contraparts...) des de la igualtat i l'horitzontalitat, preservant la diversitat i mitjançant el diàleg per aconseguir una societat internacionalment lliure, justa i en pau. Entenem que el desenvolupament ha de ser humà i social, és a dir, que ha d'abordar l'àmbit individual i també els àmbits comunitari/col·lectiu, per tal de superar la visió hegemònica de desenvolupament únicament econòmic. Entenem que el desenvolupament humà és el resultat de l'esforç col·lectiu, la solidaritat i els objectius comuns.

8. Reivindiquem la diversitat com element indispensable per a la transformació social.

Acceptem la diversitat i l'existència del conflicte com a consubstancials a les relacions humanes. La diversitat respectada, promoguda i mantinguda afavoreix la inclusió de més moviments i organitzacions. Les diferents maneres d'entendre la transformació social suposen un aprenentatge que ajudarà a aconseguir el canvi sistèmic.

9. Volem treballar en xarxa amb els moviments socials d'arreu i amb la ciutadania.

El treball per a la Justícia Global ha de fonamentar-se en la xarxa de xarxes, amb una visió local i internacionalista. Volem eliminar les causes que originen les desigualtats, que són diverses, estan interrelacionades i es refereixen a una realitat complexa. Cal tenir present, per tant, que l'abordament d'aquesta realitat polièdrica (amb moltes mirades i respostes) no es pot fer de manera aïllada, sinó que és imprescindible comptar amb les aportacions de diversos actors, amb punts de vista també diversos i mitjançant la reflexió i el pensament crítics.

10. "Som el que fem, per canviar el que som".

Estem compromeses amb la transformació social des de la nostra praxi, des de l'acció concreta, amb la missió de cada una i l'especificitat que toqui. Però aquesta transformació demana coherència, i això implica pensar-se críticament. També suposa realitzar canvis orgànics i de relacions de poder en les nostres pròpies organitzacions, per tal que siguin més democràtiques, participatives i horitzontals. Sabem que tot procés de transformació suposa evidenciar conflictes i no volem defugir-los.